

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ของผู้สื่อข่าวและผู้รับสาร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ซึ่งมีขั้นตอนและเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ค้นหาทัศนคติที่ใช้ประเมินคุณภาพข่าวของผู้สื่อข่าว ใช้วิธีเก็บข้อมูล 2 วิธี ประกอบกัน คือ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และให้ประเมินคุณภาพข่าวที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรณีศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ค้นหาทัศนคติที่ใช้ประเมินคุณภาพข่าวของผู้รับสาร ใช้วิธีเก็บข้อมูล 2 วิธี เริ่มต้นด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม แล้วทำการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interviews) ซึ่งเป็นวิธีเก็บข้อมูลหลัก หลังจากนั้นจึงให้ประเมินคุณภาพข่าวที่ใช้เป็นกรณีศึกษา

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ผู้สื่อข่าว ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้สื่อข่าวที่ปฏิบัติงานในสถานีโทรทัศน์ที่มีลักษณะการดำเนินงานคล้ายคลึงกันคือ เป็นรูปแบบเชิงการค้า (Commercial Station) ที่มีแหล่งรายได้หลักจากการขายโฆษณา ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. และสถานีโทรทัศน์ไอทีวี และในแต่ละสถานี จะเลือกผู้สื่อข่าวทั้งระดับควบคุมการปฏิบัติงาน เช่น บรรณาธิการข่าว หัวหน้าสายข่าว ซึ่งมีหน้าที่ดูแลการผลิตข่าว และผู้สื่อข่าวในระดับปฏิบัติงานที่ออกไปทำข่าวในภาคสนามเป็นหลัก โดยทั้ง 2 ส่วน จะเลือกคณะสายข่าว ให้ได้ครบทุกสายข่าว ทั้งสายการเมือง สายเศรษฐกิจ สายอาชญากรรม และสายสังคม (ที่มีความรับผิดชอบรวมไปถึง ข่าวเกษตร ข่าวการศึกษา ข่าววิทยาศาสตร์) เพื่อให้ได้ทัศนคติที่หลากหลาย ครบถ้วน สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริงมากที่สุด โดยได้กลุ่มตัวอย่างช่องละ 7-8 คน รวมทั้งหมด 37 คน ดังนี้

3.1.1.1 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน คือ

- สำราญ ฉัตรโท หัวหน้ากองบรรณาธิการ เริ่มงานผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ ปี 2525 ที่สถานีช่อง 3 รับผิดชอบสายการเมืองประจำทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา บางครั้งทำข่าว

เฉพาะกิจ เช่น การสู้รบไทย-ลาวที่ช่องบก และชาวเงาะอื่นๆ ทั้งอาชญากรรม เศรษฐกิจ สังคม กีฬา หลังจากนั้นได้เป็นบรรณาธิการข่าวการเมือง ต่อมารับตำแหน่ง เป็นหัวหน้ากองบรรณาธิการจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2544)

- **สนมพร ฉิมเฉลิม** รองหัวหน้ากองบรรณาธิการ เข้าเป็นผู้สื่อข่าวช่อง 3 ปี 2529 ทำข่าวสายอาชญากรรม สังคม เฉพาะกิจ ต่อมาเป็นบรรณาธิการข่าวสังคม ,อาชญากรรม และปัจจุบันรับหน้าที่เป็นรองหัวหน้ากองบรรณาธิการ และดูแลรายการวงเวียนชีวิต (สัมภาษณ์ 19 ตุลาคม 2543)
- **นราทิพย์ เศรษฐกาญจน์** บรรณาธิการข่าวเฉพาะกิจ ปี 2530-2535 เป็นผู้สื่อข่าวช่อง 3 ประจำกระทรวงการต่างประเทศ ปี 2538 เป็นผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวการเมือง และเป็นบรรณาธิการข่าวการเมือง-เฉพาะกิจ จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ 2544)
- **พิริยะ เจียรชุตติมา** บรรณาธิการข่าวสังคม ปี 2532 เริ่มเป็นผู้สื่อข่าวช่อง 11 ต่อมาเปลี่ยนไปทำงานด้านอื่น 1 ปี และกลับเป็นผู้สื่อข่าวช่อง 3 สายการเมือง-เฉพาะกิจ จนปัจจุบันเป็นบรรณาธิการข่าวสังคม (สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2544)
- **นภาพล ถนอมรัตน์** ผู้สื่อข่าวการเมือง-เฉพาะกิจ ปี 2534 ทำข่าวและจัดรายการวิทยุของบริษัทเนชั่น ก่อนมาเริ่มงานข่าวโทรทัศน์ที่ช่อง 3 เป็นผู้สื่อข่าวการเมือง ปัจจุบันนอกจากทำข่าวการเมือง-เฉพาะกิจ ยังดูแลรายการเก็บตก (สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2544 และครั้งที่ 2 วันที่ 31 กรกฎาคม 2544)
- **อภิรดี วิเชียรตนนท์** ผู้สื่อข่าวการเมือง เป็นผู้สื่อข่าววิทยุที่ศูนย์ข่าวแปซิฟิก ก่อนมาเป็นผู้สื่อข่าวช่อง 3 สายการเมืองจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 12 ตุลาคม 2543)
- **ณัฐชา วงศ์สีบชาติ** ผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ ปี 2532 เริ่มเป็นผู้สื่อข่าวช่อง 3 สายเศรษฐกิจ ต่อมาไปทำงานด้านอื่น จนปี 2537 กลับมาเป็นผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจช่อง 3 ประจำกระทรวงการคลัง (สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2543)
- **วิษณุ โพธิ์ประสาท** ผู้สื่อข่าวอาชญากรรม ปี 2532-3536 เป็นช่างภาพและผู้สื่อข่าวอาชญากรรมหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ก่อนมาเริ่มงานข่าวโทรทัศน์ที่ช่อง 3 ด้านข่าวอาชญากรรมจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 18 ตุลาคม 2543)

3.1.1.2 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน คือ

- **ธเรศวรรี ธนะสมบูรณ์** หัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ ปี 2523 เริ่มทำข่าวที่ช่อง 5 สายข่าวในพระราชสำนัก ผ่านงานข่าวมาหลายสายทั้งการเมือง ทหาร เศรษฐกิจ อาชญากรรม สังคมและกีฬา ปี 2530 เป็นบรรณาธิการข่าวประจำวัน ปี 2534 เป็นผู้ช่วยหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ ปี 2538 เป็นรองหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศ และปี 2540 เป็นหัวหน้าแผนกข่าวในประเทศถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2544)
- **ถนิจญาณ์ ภูฏอินทร์** บรรณาธิการข่าวทหาร ปี 2535 เริ่มงานที่ช่อง 5 ทำข่าวทุกสาย ต่อมาประจำสายทหาร 2 ปี เป็นผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวภูมิภาค 2-3 ปี เป็นผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวสายทหาร และเลื่อนมาเป็นบรรณาธิการข่าวสายทหารจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2544)
- **เอ็นดู ศิลปิศร** บรรณาธิการข่าวสังคม ปี 2533 เริ่มทำงานเป็นผู้สื่อข่าวที่ช่อง 5 ทำข่าวทุกสายและข่าวเหตุการณ์สำคัญ เช่น น้ำท่วมครั้งใหญ่ภาคใต้ ปี 2536 ดูแลแผนกผลิตและควบคุมข่าวก่อนออกอากาศ ปี 2539 เป็นบรรณาธิการข่าวสังคมถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 24 กุมภาพันธ์ 2544)
- **บุญรอด พัวศรี** ผู้สื่อข่าวอาชญากรรม ปี 2536 เริ่มงานแผนกช่างภาพข่าวสังคม ช่อง 11 ต่อมาเป็นผู้สื่อข่าวสังคม และย้ายมาช่อง 5 ปี 2539 ทำข่าวอาชญากรรม และเป็นผู้ประกาศข่าวจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2544)
- **วรวรรณ ช่อนกลิ่น** ผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ เป็นผู้สื่อข่าววิทยุที่ ไอเอ็นเอ็นรุ่นแรก ตั้งแต่ปี 2533-2536 ก่อนมาเริ่มงานข่าวโทรทัศน์ที่ช่อง 5 สายการเมือง และย้ายมาสายเศรษฐกิจ ปี 2540จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2544)
- **มาทีนิ เฝ่าจัญญ** ผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ ปี 2536 เป็นผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจที่ช่อง 5 ต่อมาเปลี่ยนไปทำงานและเป็นพิธีกรรายการโทรทัศน์ ปี 2542 กลับมาเป็นผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจและผู้ประกาศข่าวจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2544 และครั้งที่ 2 วันที่ 6 สิงหาคม 2544)
- **ฤดีโตม วิภาวิน** ผู้สื่อข่าวการเมือง เริ่มทำงานที่ช่อง 5 ปี 2538 สายการเมือง 1 ปี กว่า จากนั้นย้ายไปสายเศรษฐกิจ 1 ปี สังคม 2 ปี และไปทำข่าวภูมิภาคศูนย์ข่าวเชียงใหม่ 1 ปี ปัจจุบันย้ายกลับมาส่วนกลาง อยู่สายการเมือง (สัมภาษณ์ 24 กุมภาพันธ์ 2544)

3.1.1.3 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน คือ

- **วสันต์ ภัยหลิกลี** รองผู้จัดการฝ่ายข่าว ปี 2525-2528 เป็นผู้สื่อข่าวและเลื่อนเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวในประเทศของหนังสือพิมพ์มติชน ปี 2533-2536 ผู้ผลิตรายการวิทยุ BBC ภาคภาษาไทยประจำลอนดอน 2537-2540 เป็นบรรณาธิการข่าวบริหารโครงการวิทยุผู้จัดการ เริ่มงานข่าวโทรทัศน์ ปี 2540-2544 เป็นผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายข่าวช่อง 7 ขณะสัมภาษณ์เลื่อนเป็น รองผู้จัดการฝ่ายข่าว (สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2543) แต่ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการฝ่ายข่าว ไอทีวี
- **สมหมาย ศิลป์โถม** บรรณาธิการข่าวสังคม เริ่มเป็นผู้สื่อข่าวการเมือง-ทหารที่ช่อง 7 ย้ายไปทำข่าวเกษตร เศรษฐกิจ สังคม จนปัจจุบันเป็นบรรณาธิการข่าวสังคม รวมเวลาดำเนินงาน 16 ปี (สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2544)
- **นนทศักดิ์ ควรขจร** บรรณาธิการข่าวการเมือง ปี 2537 เริ่มงานที่ช่อง 7 เป็นผู้สื่อข่าวสายทหาร กีฬา ต่อมาเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวการเมืองและอาชญากรรม และเป็นบรรณาธิการข่าวการเมืองในปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2544)
- **สุภาพชาย บุตรจันทร์** บรรณาธิการข่าวภูมิภาค ปี 2530 เป็นผู้สื่อข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ก่อนมาเริ่มทำข่าวการเมืองที่ช่อง 7 เปลี่ยนสายงานเรื่อยๆ และรับผิดชอบรายงานพิเศษ จนปัจจุบันดูแลข่าวภูมิภาค (สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2544)
- **พจนานถ เจริญภิญโญยิ่ง** ผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ ปี 2537 เริ่มงานที่ช่อง 7 ทำข่าวสายเศรษฐกิจมาตลอดจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2544 และครั้งที่ 2 วันที่ 31 กรกฎาคม 2544)
- **ภาวิณี ศุนาลัย** ผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ เริ่มงานที่ช่อง 7 ปี 2540 อยู่สายเศรษฐกิจมาตลอดจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 16 มิถุนายน 2544)
- **ศยามล เรียงจันทร์** ผู้สื่อข่าวสังคม เริ่มทำงานที่ช่อง 7 สายเศรษฐกิจ เปลี่ยนไปสายการเมือง ภูมิภาค จนปัจจุบันอยู่สายสังคม (สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2543)

3.1.1.4 สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน คือ

- **สุวดี นิลพันธ์** บรรณาธิการข่าวฝ่ายข่าวโทรทัศน์ ปี 2529-2530 เป็นผู้สื่อข่าวสายการเมือง-ทหารของช่อง 3 และย้ายไปอยู่ช่อง 7 ทำข่าวสายเดิม จนมาอยู่ช่อง 9 และ

เป็นบรรณาธิการข่าวฝ่ายข่าวโทรทัศน์จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 7 พฤศจิกายน 2543)

- **ฉวีวรรณ ประคองสันติกุล** หัวหน้าแผนกข่าวเศรษฐกิจ ปี 2521 เริ่มงานที่สำนักข่าวไทย ต่อมาย้ายมาทำข่าวเศรษฐกิจที่ช่อง 9 และเลื่อนเป็นหัวหน้าแผนกข่าวเศรษฐกิจ จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 7 พฤศจิกายน 2543)
- **นพดล ก่อนิธิ** หัวหน้าแผนกข่าวสังคม ปี 2530 เป็นผู้สื่อข่าวสำนักข่าวไทย ปี 2533 เริ่มงานที่ช่อง 9 เป็นผู้สื่อข่าวการเมือง-ทหาร ปี 2537 เป็นบรรณาธิการข่าว และปี 2538-ปัจจุบัน เป็นหัวหน้าแผนกข่าวสังคม (สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2544)
- **ชวิตา วาทินชัย** ผู้สื่อข่าวสังคม ทำงานข่าวที่ช่อง 9 ทั้งหมด 7 ปี เป็นผู้สื่อข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคมตามลำดับ (สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2543)
- **สมชาย แก้วเกิด** ผู้สื่อข่าวการเมือง ปี 2532 เป็นผู้สื่อข่าวสายการเมืองที่ช่อง 3 ประจำทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา และทำข่าวเฉพาะกิจ เหตุการณ์สำคัญ เช่น น้ำท่วม การสู้รบชายแดน และกีฬาเอเชียนเกมส์ ต่อมาปี 2534 ย้ายไปทำข่าวช่อง 9 สายการเมืองประจำรัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล รวมเวลาทำงาน 12-13 ปี (สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2544)
- **อดิญา ตั้งใจตรง** ผู้สื่อข่าวการเมือง ปี 2531 เป็นผู้สื่อข่าวช่อง 11 สายการเมือง 2 ปี ต่อมาย้ายมาช่อง 9 ประจำสายการเมืองตั้งแต่ปี 2535 มาจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2544 และครั้งที่ 2 วันที่ 6 สิงหาคม 2544)
- **วิระศักดิ์ ขอบเขต** ผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ ปี 2537 เริ่มทำข่าวที่ช่อง 7 สายเฉพาะกิจ และปี 2539 ย้ายไปสายสังคม ต่อมาย้ายมาช่อง 9 ทำสายเศรษฐกิจ และสังคมจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2543)
- **มนภา ศิริสมบูรณ์** ผู้สื่อข่าวสังคม เริ่มงานปี 2536 ที่ศูนย์ข่าวแปซิฟิก ต่อมาย้ายมาช่อง 9 ทำข่าวสายอาชญากรรม สังคม เกษตร เยาวชน จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2544)

3.1.1.5 .สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน คือ

- **อัชฌา สุวรรณปากแพรก** ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ปี 2518 เป็นผู้สื่อข่าวสถานีวิทยุบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ปี 2521 เป็นผู้สื่อข่าวช่อง 9 ต่อมาปี 2536 เป็น

หัวหน้าฝ่ายข่าวช่อง 9 และปี 2539 เป็นบรรณาธิการบริหารสถานีโทรทัศน์ไอทีวี (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2544)

- **อานันท์ ธรรมปาโล** บรรณาธิการโต๊ะข่าวอาชญากรรม ปี 2526 เป็นช่างภาพและผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์หลักไทรรายสัปดาห์ ปี 2532 เป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ ปี 2539 บรรณาธิการโต๊ะข่าวความมั่นคง ไอทีวี และปี 2544 เป็นบรรณาธิการข่าวโต๊ะข่าวอาชญากรรม จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 13 พฤศจิกายน 2543)
- **นภา ศรประสิทธิ์** บรรณาธิการโต๊ะข่าวเศรษฐกิจ ปี 2516 ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปี 2517 ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปี 2539 ผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวเศรษฐกิจ ไอทีวี ปี 2544 เป็นบรรณาธิการข่าวเศรษฐกิจจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2544)
- **ธาดา ศรีปราโมช** ผู้สื่อข่าวอาชญากรรม ปี 2535-2539 เป็นผู้สื่อข่าวอาชญากรรมสายจรด ที่หนังสือพิมพ์ข่าวสด เริ่มต้นทำงานที่ไอทีวี ปี 2539 สายอาชญากรรม สายตะเวนราตรี รีไรท์เตอร์ ปัจจุบันเป็นบรรณาธิการข่าวภาคดึก (สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2544)
- **เบ็ญจวรรณ ยันตพร** ผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ เริ่มเป็นผู้สื่อข่าวของศูนย์ข้อมูลข่าวผู้จัดการ และหนังสือพิมพ์ financial day ต่อมาย้ายมาเป็นผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจของไอทีวี ถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ ครั้งที่ 1 วันที่ 15 มกราคม 2544 และครั้งที่ 2 วันที่ 30 กรกฎาคม 2544)
- **พลภฤต เรืองจรัส** ผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ เริ่มจากเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ financial days หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน สำนักข่าวไทยเรดิโอนิวส์ ตามลำดับ ต่อมาเป็นผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจและทำข่าวเฉพาะกิจของไอทีวีจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์ 13 พฤศจิกายน 2543)
- **สุพจน์ สุขสงค์** ผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ เริ่มทำงานด้านข่าว ปี 2539 ที่ไอทีวี สายเศรษฐกิจ จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2544 ย้ายไปทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท ซินคอปเปอร์เรชั่น (สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2544)

3.1.2 ผู้รับสาร ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

โดยผู้รับสารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

3.1.2.1 เป็นผู้รับสารที่มีพฤติกรรมติดตามชมรายการข่าวโทรทัศน์อย่างสม่ำเสมอ เป็นประจำ

3.1.2.2 เป็นผู้รับสารที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์บางประการที่เหมือนกันและแตกต่างกัน คือ

(1.) มีลักษณะทางประชากรศาสตร์เหมือนกันด้านภูมิลำเนา คือ เป็นผู้รับสารที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯหรือปริมณฑล (สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี) สาเหตุที่เลือกศึกษาเฉพาะผู้รับสารกลุ่มนี้เพราะ ผู้รับสารที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองหลวง มีข้อจำกัดเรื่องความสามารถในการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์น้อยกว่าต่างจังหวัด สามารถรับสัญญาณภาพและเสียงจากสถานีโทรทัศน์ทุกช่องได้ชัดเจน ถึงแม้จำเป็นต้องติดตั้งแผงสัญญาณเพิ่มเติมเพื่อรับสัญญาณของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี แต่ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งเมื่อเทียบกับรายได้ก็ถือว่าต่ำกว่าในต่างจังหวัด (ผลวิจัยของวารภรณ์ เลิศวรสิริกุล) จึงทำให้ผู้รับสารกลุ่มนี้มีโอกาสรับชมรายการข่าวของแต่ละสถานีได้ค่อนข้างเท่าเทียมกัน

(2.) มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันด้าน เพศ อายุ อาชีพ เนื่องจากผู้รับสารที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกันย่อมมีลักษณะทางจิตวิทยา เช่น ทักษะคิด ความคิดเห็น ค่านิยม รสนิยม ความต้องการ และพฤติกรรมต่อเรื่องต่างๆแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อมาร่วมการสัมภาษณ์กลุ่ม จะก่อให้เกิดการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ทำให้ได้ทัศนะที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวที่ความหลากหลาย แต่ในงานวิจัยครั้งนี้มิได้นำลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์มาเกี่ยวข้องในการศึกษาทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพข่าวของผู้รับสารแต่อย่างใด

3.1.2.3 เป็นผู้รับสารที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวที่ใช้เป็นกรณีศึกษา เช่น ไม่มีความสัมพันธ์กับบุคคลในข่าว หรือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ และไม่มีส่วนได้เสียกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นข่าว ผู้รับสารต้องเป็นเพียงผู้ติดตามชมข่าวเท่านั้น เพื่อป้องกันอคติ(bias)ในการแสดงความคิดเห็น อันจะส่งผลต่อความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมกลุ่มตัวอย่างผู้รับสารที่มีคุณลักษณะตามเงื่อนไขได้ทั้งหมด จึงจัดให้มีการสัมภาษณ์กลุ่ม แต่ด้วยเหตุที่ผู้รับสารมีจำนวนมาก ประกอบกับแต่ละคนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงไม่สามารถทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้รับสารทั้งหมดให้เสร็จสิ้นในครั้งเดียวได้ ต้องจัดให้มีการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยขึ้น โดย วัน เวลา สถานที่ ตลอดจนผู้รับสารที่เข้าร่วมสัมภาษณ์กลุ่มในแต่ละครั้ง ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้รับสารเป็นหลัก อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้พยายามให้การสัมภาษณ์กลุ่มแต่ละครั้ง มีผู้รับสารเข้าร่วมไม่น้อยกว่า 4 คน และมีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ซึ่งการสัมภาษณ์กลุ่มแต่ละครั้งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1 จัดที่ บ้านคุณदनัย พรหมโลก ลาดพร้าว ซอย101 กรุงเทพฯ

สัมภาษณ์กลุ่มวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2544 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 7 คน คือ

1. ธีระพล	โอฬารวิชัยนิกุล	อายุ 34 ปี	อาชีพ พนักงานธนาคาร	กรุงเทพฯ
2. สุพรรณณี	ไชยวรรณะ	อายุ 34 ปี	อาชีพ แม่บ้าน	กรุงเทพฯ
3. พุดม	ฉัตรไชยไพบลูย์	อายุ 39 ปี	อาชีพ รับจ้าง	กรุงเทพฯ
4. สกกล	แก้วเกตุ	อายุ 42 ปี	อาชีพ รับจ้าง	กรุงเทพฯ
5. ดนัย	พรหมโลก	อายุ 32 ปี	อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว	กรุงเทพฯ
6. สมชาย	วุฒินันท์พงษ์	อายุ 34 ปี	อาชีพ ค้าขาย	กรุงเทพฯ
7. อุดมศักดิ์	ธรรมสอน	อายุ 46 ปี	อาชีพ รับจ้าง	กรุงเทพฯ

ครั้งที่ 2 จัดที่บ้านคุณพรเทพ ด้วงอ่ำ บางกรวย นนทบุรี

สัมภาษณ์กลุ่มวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2544 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 4 คน คือ

1. อัญชลี	ปานทองคำ	อายุ 28 ปี	อาชีพ รับจ้าง	นนทบุรี
2. ศรีเวียง	ต่างสันเทียะ	อายุ 38 ปี	อาชีพ ครู	นนทบุรี
3. พยอม	ด้วงอ่ำ	อายุ 44 ปี	อาชีพ ค้าขาย	นนทบุรี
4. ผกามาศ	ชีสภาราญ	อายุ 22 ปี	อาชีพ นักศึกษาปริญญาตรี	กรุงเทพฯ

ครั้งที่ 3 จัดที่ห้องประชุมคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ

สัมภาษณ์กลุ่มวันที่ 5 มีนาคม 2544 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 5 คน คือ

1.บุญสม	จารุศิริธรรมากร	อายุ 24 ปี	อาชีพ พนักงานธนาคาร	กรุงเทพฯ
2.จักรพันธ์	บุญพงษ์	อายุ 30 ปี	อาชีพ รับจ้าง	นนทบุรี
3.สมนึก	บุญม่วง	อายุ 41 ปี	อาชีพ ลูกจ้างมหาวิทยาลัย	กรุงเทพฯ
4.น้องนุช	มณีอินทร์	อายุ 25 ปี	อาชีพ นักศึกษาปริญญาโท	นนทบุรี
5.กฤติกา	คุณูปการ	อายุ 21 ปี	อาชีพ นักศึกษาปริญญาตรี	กรุงเทพฯ

ครั้งที่ 4 จัดที่บ้านคุณวันทนีย์ โตสกุล รังสิต ปทุมธานี

สัมภาษณ์กลุ่มวันที่ 6 มีนาคม 2544 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 5 คน

1.ภัทร	รังษีสุทธิพร	อายุ 35 ปี	อาชีพ ค้าขาย	กรุงเทพฯ
2.นงนุช	โตสกุล	อายุ 29 ปี	อาชีพ พนักงานบริษัท	กรุงเทพฯ
3.ประสิทธิ์	อมราภรณ์	อายุ 27 ปี	อาชีพ รับจ้าง	กรุงเทพฯ
4.วิภาวีน	นาคปรีชา	อายุ 28 ปี	อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว	กรุงเทพฯ
5.ชูศรี	พึ้งเสริม	อายุ 51 ปี	อาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	กรุงเทพฯ

ครั้งที่ 5 จัดที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก กรุงเทพฯ

สัมภาษณ์กลุ่มวันที่ 17 มีนาคม 2544 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 6 คน คือ

1.อนิรุทธิ์	โกศล	อายุ 42 ปี	อาชีพ จนท.รักษาความปลอดภัย	กทม.
2.ศรัทธา	เสมามิ่ง	อายุ 21 ปี	อาชีพ ทนาย	ปทุมธานี
3.ณรงค์ชัย	สุวรรณโชติ	อายุ 23 ปี	อาชีพ นักศึกษาปริญญาตรี	กรุงเทพฯ
4.อมรรัตน์	แดงโสภา	อายุ 26 ปี	อาชีพ ข้าราชการ	กรุงเทพฯ
5.ทุเรี่ยน	จินดามณี	อายุ 27 ปี	อาชีพ งานอิสระ	กรุงเทพฯ
6.สุชีพ	นวลทอง	อายุ 27 ปี	อาชีพ งานอิสระ	กรุงเทพฯ

ครั้งที่ 6 จัดที่ห้องประชุมของธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่ กรุงเทพฯ

สัมภาษณ์กลุ่มวันที่ 4 เมษายน 2544 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 5 คน คือ

1.โกสุม	เมฆมงคลชัย	อายุ 42 ปี	อาชีพ รับจ้าง	กรุงเทพฯ
2.สมหญิง	มานะจิตต์	อายุ 45 ปี	อาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	นนทบุรี
3.กิริฎา	ชุตินานิช	อายุ 31 ปี	อาชีพ พนักงานธนาคาร	กรุงเทพฯ

4.ธีรพันธ์	พรหมดวงดี	อายุ 31 ปี	อาชีพ พนักงานธนาคาร	กรุงเทพฯ
5.สุภี	พงษ์พานิช	อายุ 45 ปี	อาชีพ พนักงานบริษัท	กรุงเทพฯ

ครั้งที่ 7 จัดที่ห้องสมุดของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) กรุงเทพฯ

สัมมนาในกลุ่มวันที่ 18 เมษายน 2544 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 5 คน คือ

1.ฉวีวรรณ	บุญจิต	อายุ 45 ปี	อาชีพ ข้าราชการ	กรุงเทพฯ
2.พรโสภิต	จงมีสุข	อายุ 23 ปี	อาชีพ ลูกจ้างชั่วคราว	นนทบุรี
3.ศัลยา	อักษรรัตน์	อายุ 24 ปี	อาชีพ ข้าราชการ	นนทบุรี
4.อาจิตน์	ปานรัตน์	อายุ 28 ปี	อาชีพ ข้าราชการ	กรุงเทพฯ
5.บุรินทร์	จามีกรรัตน์	อายุ 22 ปี	อาชีพ ข้าราชการ	กรุงเทพฯ

ครั้งที่ 8 จัดที่ห้องประชุม ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 กรุงเทพฯ

สัมมนาในกลุ่มวันที่ 3 พฤษภาคม 2544 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 4 คน คือ

1.นพรัตน์	เงาอำพันไพฑูรย์	อายุ 21 ปี	อาชีพ นักศึกษาปริญญาตรี	กรุงเทพฯ
2.อนงค์ทิพย์	เอิบประสาทสุข	อายุ 20 ปี	อาชีพ นักศึกษาปริญญาตรี	กรุงเทพฯ
3.วรุณพรรณ	ประยูรวงศ์	อายุ 20 ปี	อาชีพ นักศึกษาปริญญาตรี	กรุงเทพฯ
4.นิธิมา	ประดิษฐ์ทรัพย์	อายุ 21 ปี	อาชีพ ค้าขาย	กรุงเทพฯ

3.2 ระยะเวลาการเก็บข้อมูล

3.2.1 ผู้สื่อข่าว เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ ตุลาคม 2543 – สิงหาคม 2544

3.2.2 ผู้รับสาร เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ กุมภาพันธ์ 2544 – มิถุนายน 2544

3.3 ขั้นตอนการทำวิจัย

3.3.1 ขั้นตอนเตรียมความพร้อม

เทปข่าว เนื่องจากในงานวิจัยขั้นนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้สื่อข่าวและผู้รับสารต้องประเมินคุณภาพข่าวที่เป็นกรณีศึกษา ภายหลังจากที่ได้แสดงทักษะที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวเสร็จสิ้นแล้ว โดยนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของทักษะที่ผู้สื่อข่าวและผู้รับสารได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในช่วงแรก เพื่อให้ทราบทักษะเกี่ยวกับคุณภาพข่าว

ของทั้งสองฝ่ายได้อย่างถูกต้องแท้จริงที่สุด ดังนั้นก่อนลงมือเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข่าวที่จะใช้เป็นกรณีศึกษา และด้วยเหตุที่ผู้วิจัยต้องการข่าวเหตุการณ์สำคัญที่ได้รับความสนใจจากประชาชนอย่างกว้างขวางและถูกนำเสนอในรายการข่าวภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง เพื่อให้เมื่อนำข่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่งของทุกสถานีมาเสนอต่อกัน จะปรากฏคุณลักษณะของข่าวในแง่มุมต่างๆ ได้ครบถ้วน เช่น การเลือกประเด็นในการเสนอข่าว ลักษณะของเนื้อหาข่าวตลอดจนวิธีการนำเสนอ รวมทั้งเห็นความแตกต่างของคุณภาพข่าวแต่ละสถานีได้ชัดเจนและมากพอที่จะให้ผู้สื่อข่าวและผู้รับสารนำทัศนะที่ให้อำนาจในช่วงแรกมาใช้ในการประเมินได้อย่างครบถ้วน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตัดสินใจเลือกข่าวการจัดทำประชาพิจารณ์ท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย ครั้งที่ 2 ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ออกอากาศวันที่ 21 ตุลาคม 2543 ซึ่งเป็นวันที่กำหนดให้มีการลงมติว่าจะดำเนินโครงการนี้ต่อไปหรือไม่ ภายหลังจากการจัดทำประชาพิจารณ์ครั้งแรกล้มเหลว และข่าวเชื้อโรคอะมีบา ออกอากาศวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 เป็นการรายงานข่าวภายหลังจากที่ผู้ป่วยซึ่งได้รับเชื้อทั้ง 2 คนเสียชีวิต และอยู่ในช่วงที่ประชาชนกำลังตื่นตระหนกถึงอันตรายของเชื้อเพราะมีความรู้เกี่ยวกับโรคนี้น้อยมากมาเป็นข่าวกรณีศึกษา โดยข่าวทั้ง 2 เรื่องนอกจากเป็นข่าวเหตุการณ์สำคัญที่ประชาชนสนใจติดตามแล้ว ยังเป็นข่าวที่ผู้สื่อข่าวผลิตขึ้นในสภาพการปฏิบัติงานปกติภายใต้อุปสรรคจากข้อจำกัดด้านต่างๆ เช่น ด้านเวลาที่ต้องทำข่าวให้ทันออกอากาศ ด้านนโยบายสถานีที่แต่ละช่องให้ความสำคัญต่อข่าวเรื่องหนึ่งๆไม่เท่ากัน ซึ่งทำให้ข่าวเรื่องนั้นปรากฏทั้งคุณลักษณะข่าวที่มีคุณภาพและด้อยคุณภาพ อันสะท้อนภาพความเป็นจริงของข่าวโทรทัศน์ไทยในปัจจุบันที่ถูกต้องแท้จริง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังฝ่ายข่าวของแต่ละสถานีเพื่อขอบันทึกเทปข่าว 2 เรื่องดังกล่าว และนำข่าวแต่ละเรื่องของทุกสถานีมาบันทึกลงในวีดีโอเทปม้วนเดียวกันเรียงลำดับตามช่อง คือ ข่าวประชาพิจารณ์ท่อก๊าซไทย-มาเลเซียครั้งที่ 2 เริ่มจากช่อง 3, 5, 7, 9 และ ไอทีวี แล้วจึงบันทึกต่อด้วยข่าวเชื้อโรคอะมีบาเริ่มจากช่อง 3 ไล่เรียงตามลำดับจนครบเช่นเดียวกัน ก่อนที่จะอัดสำเนาเพิ่มเติมไว้อีกจำนวนหนึ่ง

ผู้สื่อข่าว เมื่อผู้วิจัยได้ติดต่อสอบถาม ขอรายชื่อและตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง เพื่อคัดเลือกผู้สื่อข่าวมาเป็นกลุ่มตัวอย่างให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดขั้นต้นแล้ว จึงได้ติดต่อกับผู้สื่อข่าวเหล่านั้นโดยตรง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และขอความร่วมมือในวัน เวลาและสถานที่ที่จะทำการสัมภาษณ์

ผู้รับสาร เมื่อผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้รับสารที่มีคุณลักษณะและจำนวนตามที่ต้องการ จากการสอบถามบุคคลที่รู้จักแล้ว ผู้วิจัยได้ติดต่อโดยตรงกับผู้รับสารทุกคนด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ด้วยการเข้าร่วมสัมภาษณ์กลุ่ม

3.3.2 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้สื่อข่าว

ขั้นที่ 1 **สัมภาษณ์เจาะลึก** ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวครั้งละ 1 คน ทั้งนี้แนวทางสัมภาษณ์ในช่วงต้นเป็นคำถามกว้างๆ เพื่อให้ทราบคุณลักษณะต่างๆที่ข่าวคุณภาพพึงมี เช่น ในความคิดเห็นของท่าน ข่าวที่มีคุณภาพควรมีลักษณะอย่างไร / ตอนนี้อยู่เห็นว่าข่าวโทรทัศน์มีคุณภาพมากน้อยแค่ไหน / ข่าวโทรทัศน์ส่วนใดที่ท่านเห็นว่าด้อยคุณภาพ และมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร / หากต้องเป็นคณะกรรมการตัดสินรางวัลข่าวโทรทัศน์คุณภาพ ท่านวางเกณฑ์การพิจารณาอย่างไร เป็นต้น และเมื่อผู้สื่อข่าวได้ตอบคำถามในแต่ละประเด็นคำถามหลัก ผู้วิจัยได้ซักถามขยายลงไปสู่ประเด็นย่อย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า รวบรวมประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณลักษณะข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพจากผลงานทางวิชาการ บทความต่างๆทั้งในและนอกประเทศดังที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 2 มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างคำถาม ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึก เพื่อให้ได้รายละเอียดเชิงลึกเพิ่มเติม และเมื่อคำตอบที่ได้ยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยก็ให้ผู้สื่อข่าวอธิบายพร้อมยกตัวอย่างหรือเล่าประสบการณ์จริงในการทำข่าวต่างๆประกอบ จนกว่าได้ข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วนทุกประเด็น และด้วยเหตุซึ่งสถานที่และเวลาที่ผู้สื่อข่าวสะดวกในการให้สัมภาษณ์ มักเป็นสถานที่และช่วงเวลาในขณะที่ผู้สื่อข่าวรอทำข่าวตามหมายงานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้บางครั้งผู้วิจัยไม่สามารถทำการสัมภาษณ์ให้เสร็จสิ้นภายในครั้งเดียวได้ จึงต้องสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวบางคนซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งโดยเฉลี่ยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวแต่ละคนประมาณ 60-90 นาที

ขั้นที่ 2 **ประเมินคุณภาพข่าวที่เป็นกรณีศึกษา** ด้วยเหตุที่ผู้สื่อข่าวมีเวลาว่างให้สัมภาษณ์ไม่แน่นอน เนื่องจากบางครั้งต้องออกไปทำข่าวทันทีที่ได้รับแจ้งหมายข่าว หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ในช่วงแรก ผู้วิจัยจึงมอบเทพข่าวที่ใช้เป็นกรณีศึกษาพร้อมใบประเมินไว้ให้ผู้สื่อข่าวประเมิน และส่งกลับมาภายหลังภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2544 โดยผู้วิจัยได้กำหนดและชี้แจงแนวทางการประเมินคุณภาพข่าวให้ผู้สื่อข่าวทราบอย่างชัดเจนว่า ในข่าวแต่ละเรื่องผู้วิจัยต้องการให้ผู้สื่อข่าว

ข่าวพิจารณาคุณลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏในข่าวจากสถานีโทรทัศน์ทุกช่องเปรียบเทียบกัน หลังจากนั้นให้นำมาจัดลำดับไล่เรียงตั้งแต่ข่าวของสถานีโทรทัศน์ที่เห็นว่ามีคุณภาพมากที่สุดไปจนถึงมีคุณภาพน้อยที่สุด พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน

ผู้รับสาร

ขั้นที่ 1 สัมภาษณ์กลุ่ม หลังจากที่แบ่งกลุ่มและนัดผู้รับสารทุกคนเรียบร้อยแล้ว เมื่อถึงวันสัมภาษณ์ผู้รับสารแต่ละกลุ่ม ขณะที่ผู้วิจัยขอให้ผู้รับสารที่นัดหมายเดินทางมาถึงสถานที่จัดการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยให้ผู้รับสารที่มาถึงก่อนแนะนำตัวต่อคนอื่นเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้บรรยากาศเป็นกันเองมากขึ้น และให้ตอบแบบสอบถามแบบคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) ที่ถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวโทรทัศน์ รวมทั้งให้บอกถึงลักษณะข่าวคุณภาพในทัศนะของตนเองอย่างกว้างๆ ซึ่งทันทีที่ผู้รับสารคืนแบบสอบถามกลับมา ผู้วิจัยรีบอ่านแบบสอบถามเหล่านั้นอย่างรวดเร็ว เพื่อนำคำตอบที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างคำถามสัมภาษณ์ในช่วงต่อไป และเมื่อผู้รับสารทั้งหมดเดินทางมาครบ ผู้วิจัยได้แนะนำตัวอย่างเป็นทางการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยให้ทราบซ้ำอีกครั้ง รวมทั้งบอกขั้นตอนและแนวคำถามในการสัมภาษณ์ให้ผู้รับสารทราบอย่างคร่าวๆ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้รับสารซักถามข้อสงสัยต่างๆ เพื่อให้ผู้รับสารกลุ่มตัวอย่างมั่นใจในการให้ข้อมูลก่อนเริ่มต้นสัมภาษณ์กลุ่ม ในช่วงแรกผู้วิจัยเริ่มสัมภาษณ์ด้วยคำถามชุดเดียวกับที่ใช้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับคุณลักษณะของข่าวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาซักถามในรายละเอียดเพิ่มเติมควบคู่กับแนวคำถามเดิมที่ได้กำหนดไว้ โดยตลอดเวลาการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้คอยซักถามเมื่อผู้รับสารตอบคำถามใดๆ ไม่ชัดเจน และกระตุ้นให้ผู้รับสารทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ด้วยการส่งคำถามไปให้ผู้รับสารที่ไม่ค่อยพูดได้ตอบ และแสดงความคิดเห็นเป็นคนแรก รวมถึงพยายามให้ผู้รับสารหาข้อสรุปร่วมกันในประเด็นที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ซึ่งในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งมีผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คนคอยบันทึกเทปการสัมภาษณ์และแต่ละครั้งใช้เวลาสัมภาษณ์อย่างน้อย 90 นาทีขึ้นไป

ขั้นที่ 2 ประเมินคุณภาพข่าวที่เป็นกรณีศึกษา หลังจากสัมภาษณ์กลุ่มผู้รับสารจนเสร็จสิ้นทุกคำถามที่เตรียมไว้ ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บข้อมูลในขั้นที่ 2 โดยอธิบายให้ผู้รับสารทราบว่า ต้องการให้ประเมินคุณภาพข่าว 2 เรื่อง และให้ผู้รับสารพิจารณาเปรียบเทียบคุณภาพข่าวแต่ละช่อง เพื่อจัดลำดับข่าวไล่เรียงจากที่มีคุณภาพมากที่สุดไปน้อยที่สุด พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบการประเมินอย่าง

ละเอียด หลังจากผู้วิจัยได้อธิบายแนวทางในการประเมินและตอบข้อสงสัยของผู้รับสารเสร็จแล้ว จึงเปิดข่าวกรณีศึกษาชุดเดียวกับที่ผู้สื่อข่าวประเมินให้ผู้รับสารดู โดยขณะดูข่าว ผู้วิจัยได้คอยสังเกตอาการปฏิกิริยาของผู้รับสารอย่างใกล้ชิด และพบว่าผู้รับสารบางส่วนที่คุ้นเคยกันแล้วได้พูดคุยถึงข่าวที่กำลังดูอยู่ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและยังไม่ได้กล่าวถึงในช่วงสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงรีบอัดเทปและจดข้อคิดเห็นนั้นไว้ทันที และเมื่อประเมินข่าวเรื่องนั้นเสร็จ ผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นนั้นมาซักถามเพิ่มเติมก่อนจะเริ่มให้ดูข่าวเรื่องต่อไป ทั้งนี้ผู้รับสารบางส่วนที่ติดธุระไม่สามารถดูข่าวเรื่องที่ 2 ต่อได้ เพราะตั้งแต่เริ่มสัมภาษณ์จนประเมินข่าวเรื่องแรกเสร็จใช้เวลารวม 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยจึงให้ผู้รับสารนำเทปข่าวกลับไปประเมินที่บ้านและส่งกลับมาภายหลัง ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2544 เช่นเดียวกับฝ่ายผู้สื่อข่าว

3.3.3 **ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล** ทุกครั้งเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึกผู้สื่อข่าวหรือสัมภาษณ์กลุ่มผู้รับสารแต่ละกลุ่มเสร็จ ได้กลับมาถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ทันที เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องในการตั้งคำถามและการดำเนินการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย ซึ่งได้นำไปเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้การเก็บข้อมูลในครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมทั้งติดต่อขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบางคนเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ เพื่อซักถามข้อมูลที่ยังตอบไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน หลังจากรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากทั้งการสัมภาษณ์ และผลการประเมินคุณภาพข่าวที่เป็นกรณีศึกษาของผู้สื่อข่าวและผู้รับสารจนครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประมวลและสรุปเป็นทศนะที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวโทรทัศน์ของผู้สื่อข่าว และผู้รับสารตามลำดับ จากนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาผลการประเมินคุณภาพข่าวที่นำมาใช้เป็นกรณีศึกษา เพื่อตรวจสอบดูว่าในการประเมินคุณภาพข่าวแต่ละเรื่องผู้สื่อข่าวและผู้รับสารพิจารณาจากคุณลักษณะข่าวส่วนใด และนำทศนะใดมาใช้บ้าง ที่สำคัญทศนะที่ใช้เหล่านั้นได้ยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงไปจากที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้หรือไม่ รวมทั้งมีทศนะใดบ้างที่ปรากฏเพิ่มเติม สุดท้ายผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพ แล้วนำมาเสนอต่อเนื่องจากทศนะเกี่ยวกับคุณภาพข่าวที่ได้จากการสัมภาษณ์ในช่วงแรก

3.3.4 **ชั้นนำเสนอผลการวิจัย**

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูล โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) และแบ่งการเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 บท คือ บทที่ 4 ทศนะที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวของผู้สื่อข่าว บทที่ 5 ทศนะที่ใช้ในการประเมินคุณภาพข่าวของผู้รับสาร และบทที่ 6 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ